

és aproximadament tan lluny de l'Ebre com el Montsià).

En realitat aquí tots dos es guien per un vague «sonsonet» verbal, pseudo-etimològic: ni MONTE SACRU podria (fonèticament) donar *Montsià*, ni (encara menys) donar *Caro* (que no és *Mont-Caro* com escriu CCandi).

I jo diria que Schulten tampoc té prou fonament per corregir *acer* del ms., ...i posar-lo amb majúscules! És ben possible que el ms. tingui raó i que això no sigui cap nom propi ni NL: ¿per què no podem acceptar que digui solament 'un turó punxegut', sense indicar quin nom tenia? *Acer* no és gaire menys corrent en llatí, que *acutus*, parlant en termes orogràfics. En realitat aquí hi ha hagut petició de principi, per mor de poder identificar amb el Montsià que ell veu en el mapa (perquè així almenys obtenia semblança parcial de formes *Monts-a-*). Majorment si el massaliota del periple havia escrit alguna cosa com ὄκρον ὄρος ο ἄκρώρειον 'turó agut' (imitat com «acer mons» per Aviè).

¿Seria potser el moment de dir, com del simi flautista de la falla?: la flauta havia sonat per casualitat. Perquè realment el *Montsagre* (antic *Montsagar* o *Montsagre*) aquest sí que ve —salta a la vista— de MONTEM SACRUM. Una de tantes muntanyes de les quals es contaven coses santes (ermitans, aparicions misatgeres del Cel etc.), com el *Montsant* del Priorat, que és al davant per davant, a l'altre costat de l'Ebre.

Ara, que no crec que Aviè ni el massaliota es poguessin referir ni al Montsant ni a Caro, perquè ells només s'interessaven per la línia costera; i aqueixa «refoya» (i *coll* o summitat del *Montsagre* d'Horta), ja està uns 45 o 50 k. lluny de les platges, i tapada pels grans cims de *Caro*, *Coll d'Espina* etc. Puix que sabem que el *Montsagre* dels documents era prop de les clotades o «Foia» d'Horta, això ja és molt lluny de Caro: uns 20 k. més al Nord del massís de Caro, i encara més lluny del Montsià, i del *flumen Oleum* (avui riu *Ullastres*, o *Llastres*) vora el qual Aviè situa l'antic nom *Sellus*.

El MUIXACRE és un lloc diferent del *Montsacre* si bé dins el mateix sistema orogràfic. I per tant convé que en tractem tot seguit, per evitar confusions. En el mateix complex dels Ports Ibèrics, i quasi la mateixa comarca (són continuació una de l'altra); i tampoc és ben clar que tinguin la mateixa etimologia, per més que l'aparença fonètica ho suggereix bastant.

Es tracta de *el mu'sàkre*, partida amb extenses terres i masets (i amb algun mas antic), a la dena de La Llècua, dins el vast terme de Morella, dena on vaig fer una enq. particular el 1957 (XXVII, 166.23); bastant apartada al Sud de la ciutat de Morella, o més precisament SSE., en direcció a Ares. Sarthou l'anomena *Montsacre*, a llegua i mitja de Morella (*GGRV*,

p. 628); quasi igual l'*IGC*, si bé no crec que sigui ben fundada la forma *Montsiacre* que hi posa (jo sempre vaig oir *mu'sàkre* als inf. locals, i als de les altres denes; aquelles vegades, i ja en caminades de 1931 i 1935 en què havia travessat aquells llocs.

MENCIONS ANT. 1157, a la carta de població d'Alcanyís, enumerant els termenals d'aqueixa ciutat, en un gran circuit, dins el qual posa aquest lloc, com es veu pels anteriors i següents: «*Pitarch*, puertos de 10 *Meritescat*, *Santella*, cap del *Rivo de las Truitas*, serra de Alcorba, *Molam d'Aras*, portum de *Prunellas*, serra de *Moxaca*, albercam Avinsilona, *Vallibona*, *Bel*, *Beniazau* [per *Benibazan*], *Tras-eras*, ribus de *Algars*, *Iberum*, [i tornant a Aragó] *Scatron* ---» (Nicolás 15 Sancho, *Descr. de la ci. de Alcañiz*, 1860, p. 587).

1443: « troç de terra a *Moxaquer* » (P^o36r^o) «en P. Pasqual de *Moxaquer*» (Capbreu Milián de Morella P^o 36v^o), i més enllà, sota el títol MOXAQUER, van una sèrie de terres, amb la forma *Moxaquer* (P^o 49v^o); una vegada, però: «un troç de terra --- a *Mosaquer*» (49r^o). És evident que es tracta sempre d'una pron. *mošaker* o *mošakar* reduïda generalment a *mošakre* i algun cop *mošàka* o *mošàker*.

També aquí es pot tractar de MONTEM SACRUM, puix 25 que és al voltant d'una muntanya —la serra de *Moxaca* (a. 1157)—, si bé amb la pron. morisca de la s com *š*. Ens en acabem de convèncer uns importants NLL andalusos, també d'origen mossàrab, que vaig estudiar el 1960 (*Top. Hesp.* I, 55-56), en termes que 30 podem simplement repetir:

«*Mojácar*, mun., p. j. Vera (Almeria) población muy curiosa a cuyos habs. miran con prevención los pueblos vecinos, por su vestido a la antigua, sus 35 costumbres diferentes (descritos por mi esposa, nacida en Bédar, a unos 12 k.); diferencia que ha llamado la atención de los etnólogos: Bosch Gimpera, que lo visitó, sospecha que sean moriscos que eludieron la orden de expulsión de Felipe III. La palatal era sorda según prueba la grafía *Moxáquer* de los templarios catalanes que emprendieron la conquista de Almería en 1309 (*BABL* II, 330), i *Moxacar* a. 1587 (Simonet, *Decr. del R. de Gran. según los ár.*, 330) (per al valor de la grafía *bišn* [castell] *Mochaquer* 45 que ell atribueix a Ibn al-Khatib, nota allí); «Pz. de Hita, ya más tardío escribe *Moxácar* i *Mojácar* ---».

«La apariencia es árabe (aunque Oliver-Asín lo declare ár. indescifrable); pero es apariencia engañosa, pues no sólo la raíz *šqr* es rara i de sentido 50 inadecuado, sino que tampoco daría nada satisfactorio ninguna de las raíces en *šq-* (de *šk-* no puede tratarse, pues entre *š* y *k* toda *á* se habría cambiado en *ê* --- Ahora bien, *Mojácar* está en lo alto de un "montecillo", que forma el extremo de la Sierra de Cabrera, junto 55 al mar, y al río de Aguas: luego estamos ante MONTEM SACRUM. Éste es el étimo conocido de *Montejícar* (p.